

עלון שבועי נחלת שבת

חידושי תורה בדרך הדרוש והאגדה על פרשת השבוע
מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שבת" על התורה והמועדים

ערש"ק פרשת שופטים תשע"א

לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482,
או למייל chagitben@neto.net.il וכן בת.ד. 41072 ירושלים.

הנושא: עבודת חודש אלול – "ומובל בשמן רגליו"

כן עלמות אהבוך", הקשר של האדם עם השכינה הוא קשר של אהבה.

כי הקב"ה אינו בלעדי רק לעם ישראל, "ממזרח שמש עד מבואו גדול שמי בגויים" (מלאכי א', י"א), מליוני גויים יודעים שיש בורא לעולם, אולם אנחנו מתקשרים אל השכינה מלשון "שכן" - קירבה, אין זה רק ידיעה שיש בורא לעולם, אלא קשר של אהבה, אנו כביכול נשואים להקב"ה "אתה בחרתנו מכל העמים אהבת אותנו ורצית בנו".

אולם קשר של אהבה צריך להיות הדדי, הבעל מצפה מאשתו שתדעה בו, וכן להיפך - אישה מצפה מבעלה שירצה בה. אברהם אבינו זכה לתואר "אברהם אוהבי" (ישעיה מ"א, ח), ומדוע? כי הוא האדם הראשון שחיפש את הקב"ה, אמר לו הקב"ה: כיון שאתה רוצה בי, אני רוצה בך. זו אהבה.

במשך השנה שוכח האדם מהקשר אל השכינה שעל גבי ראשו, ונוסף על כך גורם במעשיו הרעים לסלק את השכינה מעליו, לכך בא חודש אלול - מתנה מן השמים, בו הקב"ה מושיט את ידו לכל יהודי ויהודי, ומבקש ממנו לשוב בתשובה - לחדש את הקשר, ולהתחבר שוב אל השכינה הקדושה.

וכמו שמצינו בספה"ק בני יששכר (אלול מאמר א' אות ג') על הפסוק "מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה" (משלי י"ח, כ"ב), שרומז על חודש אלול שמזלו בתולה, ועל ידו "מצא טוב" ידע להבדיל בין טוב לרע, וכן "ויפק רצון מה" מעורר את הרצון העליון. יעו"ש. ובספר טיול בפרדס (פירוש על ספר אגרת הטיול להרה"ג ר' שלמה זלמן עהרנרייך הי"ד, חלק הרמוז אות מ'), פירש פסוק זה בענין השראת השכינה, וז"ל: והנה מרכבה העליונה הוא אברהם יצחק יעקב ודוד. והנה "אברהם יצחק ויעקב" הם י"ג אותיות, ועם "דוד" כשנכתב "דוד" כמו שכתוב בדברי הימים, אז הוא י"ז אותיות כמספר טוב, וזה שאמר שלמה המלך (שם): "מצא אשה מצא טוב", רצה

עומדים אנו בפתחו של חודש אלול - חודש הרחמים והסליחות, ימים של עת רצון, בו ימינו של הקב"ה פשוטה לקבל שבים, כמובא בספרים הקדושים שבימים אלו: "קול דודי דופק פתחי לי". ומפורסמים דברי הבעל שם טוב זי"ע שפירש את דברי המשנה (אבות פ"ו מ"ב): "בכל יום יוצאת בת קול מהר חורב ומכרזת ואומרת: אוי להם לבריות מעלבונה של תורה", שהכוונה על הרהורי התשובה והחרטה העולים בכל יום בליבו של כל יהודי. הוסיף בעל החידושי הרי"ם זי"ע ואמר: שבחודש אלול הימים עצמם צועקים לתשובה, ולא רק בת קול אחת, אלא כל עצם מהות החודש קורא ומכריז: "שובו בנים שובבים". ואם כן מן הראוי להתבונן מהי עבודתנו ומה מוטל עלינו לעשות בחודש זה.

בוזה"ק (פרשת בלק דף קפז). מובא, על הינוקא בנו של רב המנונא סבא שדרש לפני התנאים דברים נשגבים, ואחד מהדברים שדרש לפניהם היה על הפסוק בקהלת (ט', ח'): "בכל עת יהיו בגדיך לבנים ושמן על ראשך אל יחסר". ופירש, שהגוף של האדם הוא בבחינת "פתילה", אשר על ראשו מאירה האש שהיא השכינה הקדושה, אולם כמו שהאש איננה יכולה לבעור בפתילה ללא שמן, כך אין השכינה יכולה להאיר על ראשו של האדם בלי שמן, שהם מצוות ומעשים טובים. וזהו פירוש הכתוב: "בכל עת יהיו בגדיך לבנים" - במצוות ומעשים טובים, אזי - "ושמן על ראשך אל יחסר", לא יחסר שמן לשכינה שמאירה על ראשך.

ומתבאר, כי ה"שמן" מסמל לשכינה הקדושה, והחיד"א בספרו דברים אחדים (סוף דרוש כ"ז) מביא לזה רמז, שכן "שמן" בגימטריא השכינה עם חמשת אותיותיה. ובא שלמה המלך ואומר: "ושמן על ראשך אל יחסר", שעל האדם להקפיד שיהיה קשר וחיבור בינו לבין השכינה הקדושה שעל ראשו, ולא יגרום במעשיו הרעים לסלקה.

אולם נראה להוסיף ולומר, כי "שמן" מורה לא על סתם חיבור עם השכינה, אלא על חיבור מתוך חיבה ואהבה, וכמאמר הכתוב (שיר השירים א', ג'): "שמן תורק שמך על

לומר, השכינה שרויה אצלו עם המרכבה שלימה שהוא טו"ב אותיות. עכ"ד. נמצא כי על ידי "מצא אשה" - חודש אלול שמזלו בתולה, זוכה ל"מצא טוב" - להשראת השכינה.

והנה, דודשי רשומות (ב"ח סימן תקפ"א) הביאו רמז לענין הקשר בין היהודי לבוראו בחודש אלול, את הפסוק (שיר השירים ו, ג): "אני לדודי ודודי לי", ראשי תיבות: אלול. ואזי: "התשובה מקובלת להיות לבו קרוב אל דודו בתשובה ואז דודו קרוב לו לקבל תשובתו מאהבה" (ב"ח שם).

ומדוייק, כי חודש אלול מסוגל לעשיית תשובה מאהבה, שכן "אני לדודי ודודי לי" מורה על קשר של אהבה, כמאמר הכתוב (שיר השירים ה, ח): "אם תמצאו את דודי מה תגידו לו שחולת אהבה אני". והיינו, חודש זה מסוגל לעורר את הקשר של אהבה שיש בין יהודי לשכינה הקדושה, וזאת על ידי עשיית תשובה מאהבה.

והכיצד יגיע לידי תשובה מאהבה?

לכל יהודי טבועה בו אהבה לה' הנובעת מעצם מהות נפשו, כי הטבע הוא שהיחלק' משתוקק אל היכל' - מקורה. ונפש היהודי מחמת היותה "חלק אלוק ממעל", יש בה שאיפה להידיבק אל השי"ת - יוצרה ומקורה. וכפי שמפרש בספה"ק שם משמואל (פרשת אמור, תרע"ד) את הפסוק (שיר השירים ח, ה): "מי זאת עולה מן המדבר מתרפקת על דודה", שזו מהותה של כנסת ישראל, להתרפק על דודה הקב"ה. וכבר כתב רש"י בלשון הזהב שלו על דברי הגמרא (סנהדרין ע"ג), שהמחזיר אבידה לעכו"ם, עליו הכתוב אומר (ניצבים כ"ט, י"ח) "למען ספות הרווה את הצמאה". ופירש רש"י למה נקראים עכו"ם "רווה" וישראל נקראים "צמאה". וז"ל: רוה, עובדי כוכבים ששבעים ואינם צמאים ליוצרים. צמאה, זו כנסת ישראל, שצמאה ותאיבה ליראת יוצרה ולקיים מצוותיו. ע"כ.

ברם, אהבה זו אינה מורגשת מחמת שאת נפש האדם עוטפת חומריות הגוף. תשוקותיו של הגוף מעממות ומסתירות את תשוקותיה של הנפש, עד שפעמים קורה שהאדם למרות הכוחות הרוחניים החבויים בו, אינו מרגיש אלא רק את צרכי הגוף ותאוותיו.

אולם בחודש אלול אשר הוא נוטריקון "ומל ה' אלקיך את לבבך ואת לבב זרעך" (ניצבים ל, ו), סגולת חודש זה להסיר את מעטפת הגוף ולהגביר את הנפש השכלית על החומר, אזי נשמע קולה של הנפש, ויכול האדם להרגיש את אהבה לה', את השתוקקות הנפש לבוראה, ולבוא על ידי כך לידי תשובה מאהבה.

והנה, הטור (או"ח סימן תי"ז) מביא בשם אחיו הר"ר יהודה, ששנים עשר חודשי השנה, הם כנגד י"ב שבטים. וכתב בספר יערות דבש (ח"א דרוש ב) וז"ל: אשר נגד אלול, ולכך אמרה לאה: "כי אשרוני בנות", כי בתולה מזלו. עכ"ל. והיינו שחודש אלול הוא כנגד שבט אשר.

ונראה לפרש לפי דרכינו, כי אשר היה מיוחד במידת האהבה, כמו שכתב בספה"ק מי השילוח (ח"ב פרשת כי תבוא) בענין י"א ארורים שהיו בהר עיבל, שכל אחד מהם הוא כנגד שבט מסוים, וז"ל: "ארור שוכב עם אחותו" (שם

כ"ז, כ"ב), הוא נגד אשר, כי לאשר היה הרחבה והתפשטות כמו שנתבאר בחלק ראשון, ומי שיש לו כל הטובות בהרחבה יכול לטעות שאינו צריך לעבודה, רק אהבתו להשי"ת באהבת השורש כאהבת אח ואחות, וכמו שנתבאר בחלק זה על פסוק (קדושים כ, י"ז): "ואיש כי יקח את אחותו חסד הוא". לכן נגד אשר אמר: "ארור שוכב עם אחותו". עכ"ל.

ומבואר, כי אשר עניינו מידת אהבה, ולכך חודש אלול בו מתעוררת אהבת הקב"ה אל ישראל, ואהבת ישראל אל הקב"ה, מתעורר כוחו של שבט אשר, אשר היה מיוחד במידת האהבה.

לפיכך נאמר אצל אשר (וזאת הברכה ל"ג, ד'): "וטובל בשמן רגליו", והיינו, הרגל מקומה בחלק הסופי של האדם, ורומזת היא לחודש אלול שאף הוא בסוף השנה, ואזי צריך להטביל את הרגל בשמן, היינו בחודש אלול לעורר את כח השמן, (להרבות במצוות ובמעש"ט), המסמל חיבור וקשר עם השכינה הקדושה מתוך אהבה.

ובדרך רמז, שמ"ן ראשי תיבות: מ' שערים נפתחים, כנגד ארבעים ימי רצון שמראש חודש אלול ועד יום הכיפורים המסוגלים לתשובה, ובהן נפתחים שערי תשובה.

ורמז נוסף, "אשר", ראשי תיבות: "אל רחום שמך" (פיוט לסליחות, ובספר בעל שם טוב על התורה עניני ראש השנה ויום הכיפורים אות ה' מובא, שפעם אחת אמר הבעל שם טוב זי"ע, אם היה עוד אחד אומר "אל רחום שמך" ו"עננו" כמוני, אזי היה המשיח בא. ע"כ. ונבין את גודל אמירת פיוט זה) שעל ידי מידתו של אשר היא מידת האהבה, מעוררים את רחמיו של הבורא יתברך.

והנה, מצינו כי אחד מהתארים של הקב"ה שהוא "מלך לובש רחמים", וביאר בספה"ק תפארת שלמה (פרשת בחוקתי), שהרחמים של מעלה הם כמו לבוש, כי תלויים הם בהתעוררות הרחמים והחסדים שלמטה. יעו"ש דבריו. לכך בחודש אלול בו מתעורר כל יהודי ויהודי באהבה אל ה', אזי "כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם" (משלי כ"ג, י"ט), מעוררים אנו גם את אהבתו ית' אלינו כמו שהאריך בזה בראשית חכמה (שער האהבה, פרק א'), והיא אהבת האב אל בנו, והקב"ה לובש רחמים על בניו אהוביו - עם ישראל.

וכאשר אדם הולך אל המכולת וקונה לחם, חלב ושאר מוצרים, הרי הוא צריך לשלם על כך. לא כן כאשר הוא מגיע לבית הוריו, ולוקח את כל אותם מוצרים בחינם. כך גם אצל בורא עולם, כשאדם לוקח מצרכי מזון, חיים ובריאות בעולם, עליו לשלם על כך, והגאון רבי ישראל סלנטר זצ"ל אמר, שהעולם הזה הוא בית מלון יקר. אולם, כשמעוררים את מידת אהבה בחודש אלול, זוכים שכל ההשפעות למשך השנה הבאה, יהיו השפעות מתוך אהבה, של האבא הנותן לבן, ובן לא צריך לשלם על מה שאוכל משולחנו של אביו.

ויש לתת רמז בזה, "מלך לובש רחמים", "לובש" ראשי תיבות: "לרעות בגנים וללקוט שושנים". והפסוק אומר: "אני לדודי ודודי לי הרועה בשושנים", כלומר, שעל ידי עבודת חודש אלול, זוכים ל"הרועה בשושנים" - שאבינו שבשמים רועה אותנו ב"לבוש" של חסד ורחמים. אכ"ר.